

Әдебиеттер

1. Дубов, В. С. Показатели оценки развития цифровой экономики / В. С. Дубов // Наука через призму времени. - 2018. - № 7 (16).

2. Макроэкономические перспективы казахстана и новые инвестиционные горизонты в цифровизации // Отчет АО «Фонд национального благосостояния "Самрук-Казына"» и компании The Boston Consulting Group

Маралов М.М., Нұралы А.Б., 1 курс (Академик Е.А.Бөкетов атындағы КарУ)

Ғылыми жетекші – э.ғ.м, аға оқытушы Ескендір Н.Н.

ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ҚҰРУДЫҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ

Әлемнің, оның ішінде Қазақстанның бизнес-қоғамдастығы мен үкіметтері жаңа әлемдік экономиканың қалыптасып келе жатқан цифрлық кеңістігінде бәсекеге қабілетті позицияларға қол жеткізу мақсатында экономиканы цифрландыру және цифрлық трансформациялау процестерін жеделдету қажеттілігін түсінді, бұл осындай өзгерістерді жүзеге асыруды талдамалы және ғылыми-әдістемелік пысықтауды талап етеді.

Цифрлық экономика микро -, мезо -, макродеңгейлердің ұзақ мерзімді перспективаға әлеуметтік-экономикалық жүйелері дамитын векторды көрсетеді, бұл сандық трансформация процестерін зерттеу мен жан-жақты талдау қажеттілігін тудырады.

Қазақстан және шетелдік тәжірибені, сондай-ақ теориялық зерттеулерді талдау әлеуметтік-экономикалық жүйелердің сервисі мен цифрлық трансформациясы сандық сервистік экосжүйелерді қалыптастыратын шаруашылық, әлеуметтік және технологиялық процестерді интеграциялайтын цифрлық платформалар негізінде жүзеге асырылатынын көрсетеді.

Цифрлық экономика бірінші кезекте индустриялық дамыған елдерде дами бастады. 2017 жылы АҚШ-та цифрлық экономиканың ЖІӨ-дегі үлесі 7% - ға жетіп, 1,35 трлн АҚШ долларын құрады. АҚШ долларын құрады, ал 2016 жылы цифрлық экономика құрған Еуроодақтың қосылған құнының үлесі ЕО ЖІӨ-нің 4% құрайды. 2018 жылы Қытайда цифрлық экономикаға ЖІӨ-нің 38,2% - ы келді, бұл сома 2,32 трлн долларға жетті. АҚШ.

Қытайлық Huawei компаниясының мәліметтеріне сәйкес, 2019 жылы бүкіл әлемдегі цифрлық экономика 11,5 трлн долларға бағаланды. АҚШ долларын немесе әлемдік ЖІӨ-нің 15,5% - ын құрайды. Ол "аналогтық" экономикаға қарағанда екі есе тез өседі деп күтілуде және 2025 жылға қарай оның әлемдік ЖІӨ-ге қосқан үлесі 24% - дан асады. Көптеген жағдайларда мұндай жедел даму қарқыны цифрлық жобалардың инвестициялық тартымдылығына байланысты, олардың кірістілік көрсеткіші цифрлық емес жобалардың кірістілігінен алты есе артады.

Еуропалық экономика мен қоғамды цифрландыру жағдайын бағалау үшін 2000 жылы индикаторлар жүйесі қалыптаса бастады және қазіргі уақытта оған мынадай индекстер кіреді: Global Information Technology Report Index (GITR),

E"government Development Index (EGDI), Global Retail E"Commerce Index (GREI), Global ICT Development Index (IDI), Digital Economy and society Index (DESI) 2018.

Ұлыбритания, Ирландия, Бельгия, Франция, Германия, Австрия және Кипр де тиісті технологиялық инфрақұрылымға қол жеткізе отырып, бизнес жүргізу үшін қолайлы ортаға ие.

ЕО мемлекеттерінің қалған бөлігі диджитализация үшін "қалыпты қолайлы жағдайлар" санатына жатады. Бұл елдердегі цифрлық кәсіпкерлік қаржыға қол жеткізуде қиындық көріп, инновация туралы негізгі білімі жоқ, бизнес үшін қолайлы емес ортаға тап болады. Бұл топ болуы мүмкін бөлінген екі топқа:

- Италия, Испания, Португалия, Хорватия, Болгария, Румыния, Польша, Литва және Латвияда мықты кәсіпкерлік көзқарас бар, дегенмен бұл елдер барлық өлшемдерді нашар бағалайды.

- Венгрия, Чехия, Словакия, Словения және Эстонияда "кәсіпкерлік ойлау" деп аталатын нәрсе жоқ, бірақ сандық дағдылар, электронды көшбасшылық және қаржылық ортаға қатысты үлкен артықшылыққа ие.

Жалпы, Еуропа тұтынушылар нарығынан өркендеген технологиялық орталықтар нарығына көшуді бастан кешуде. Цифрландыруды жеделдету онжылдыққа жетпейтін экономикалық өсуге триллион Еуро қосуы мүмкін.

Цифрлық экономиканың өсуі көптеген жаңа экономикалық мүмкіндіктердің пайда болуына ықпал етеді. Цифрлық деректер даму мақсатында, сондай-ақ әлеуметтік проблемаларды, оның ішінде ТДМ-ға байланысты проблемаларды шешу үшін пайдаланылуы мүмкін. Осылайша, олар экономикалық және әлеуметтік көрсеткіштерді жақсартуға, инновацияны дамытуға және өнімділікті арттыруға ықпал ете алады. Цифрлық платформалар операцияларды жүзеге асыруды, байланыс желілерін қалыптастыруды және ақпарат алмасуды жеңілдетеді. Сонымен қатар, цифрландыру күн тізбегін әр түрлі жолмен өзгертеді, қосылған күнның өсуіне және құрылымдық өзгерістердің кең болуына жаңа мүмкіндіктер ашады.

Алайда цифрландырудың оң нәтижелерін алуға кепілдік берілмейді. Цифрландыру дамуға ықпал етуі мүмкін болса да, бұл іске асырылған күн әділ бөлінеді дегенді білдірмейді. Егер жеке тұлғалар, компаниялар мен елдер цифрлық экономикаға мүлдем қатыспаса (немесе тек ішінара қатысса), олар жанама түрде жағымсыз әсерлерді сезінуі мүмкін. Цифрлық технологиялар саласындағы білімі жеткіліксіз жұмысшылар цифрлық экономикаға жақсы бейімделгендермен салыстырғанда қолайсыз жағдайға тап болады, дәстүрлі жергілікті компаниялар сандық технологияларды қолданатын отандық және шетелдік компаниялардың қатаң бәсекелестігіне тап болады, ал автоматтандыру нәтижесінде әр түрлі қызмет түрлері жоғалады.

Әдебиеттер

1. Ерохина Е. Преимущества и особенности цифровой трансформации: зарубежный и российский опыт// Проблемы теории и практики управления. - 2018. - №12. - С. 28-38.